

**PREZES
URZĘDU OCHRONY**

Konkurencji i Konsumentów

**Delegatura w Lublinie
20-012 Lublin, ul. Ochotnicza 10
Tel. (0-81) 532-35-31, 532-54-48,
Fax (0-81) 532-08-26**

E-mail: lublin@uokik.gov.pl

RLU 61-04/2013/MW
za p.o.

Lublin, dnia 8 sierpnia 2013 r.

DECYZJA RLU 15/2013

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. nr 50 poz. 331 ze zm.), na podstawie § 5 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej Delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2009 Nr 107 poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko **Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie**

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

I. na podstawie art. 27 ust. 2 w związku z art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz.331 ze zm.) uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działania **Wyższej Szkoły Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie**, polegające na stosowaniu:

2.
  1. w „Regulaminie opłat za studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie” postanowień o treści:
    - „Opłata rekrutacyjna nie podlega zwrotowi w przypadku niepodjęcia studiów”;
    - „Za sporządzenie i przesłanie wezwania do zapłaty WSNS pobiera opłatę w wysokości 20,00 zł” ;
    - „W przypadku opóźnienia terminów opłat o więcej niż 30 dni – WSNS ma prawo rozwiązać umowę zawartą ze studentem i wykreślić go z listy studentów”;

2. we wzorcu „Tabeli opłat za studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie w roku akademickim 2012/2013” postanowienia o treści :

„Opłaty związane z pozostałymi czynnościami administracyjnymi:

- za odstąpienie od umowy w warunkach odpłatności za studia przez studenta, poprzez złożenie oświadczenia o skreśleniu z listy studentów nie z winy Uczelni – 50 zł,

- które to postanowienia są wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r.- Kodeks Postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43 poz. 296, z późn. zm.) tj. praktykę z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy

oraz stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 08.04.2013r.

II. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz.331 ze zm.) uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działania **Wyższej Szkoły Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie**, polegające na stosowaniu w Tabeli opłat za studia w WSNS w Lublinie, stanowiącym załącznik nr 1 do wzorca „Regulaminu opłat za studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie” bezprawnych postanowień, o treści:

„Opłaty związane z egzaminami poprawkowymi i egzaminami komisyjnymi :

- za wyznaczenie terminu egzaminu komisyjnego z jednego przedmiotu przeprowadzonego na wniosek studenta” – 100 zł” ;

„Opłaty związane z procesem dyplomowania po terminie zasadniczym:

1) za oddanie pracy dyplomowej po terminie zasadniczej sesji egzaminacyjnej najpóźniej do dnia 30 czerwca i za wyznaczenie terminu egzaminu dyplomowego 100 zł”;

2) za oddanie pracy dyplomowej po terminie 30 czerwca i wyznaczenie terminu obrony -200 zł ;

4)za wyznaczenie terminu poprawkowego egzaminu dyplomowego- 300 zł” ,

co stanowi naruszenie art. 99 a ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2012r. poz. 572 t.j.), a zatem naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

oraz nakazuje zaniechania jej stosowania.

III. Na podstawie art. 26 ust. 2 w związku z art. 27 ust 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy oraz na podstawie § 5 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej Delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2009 Nr 107 poz. 887), w związku z uznaniem stosowanych przez **Wyższą Szkołę Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie** praktyk za naruszające zbiorowe interesy konsumentów tj. art. 24 ust 1 i 2 pkt 1 oraz art. 24 ust 1 i 2 w/w ustawy

działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

celem usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów opisanych w pkt I. sentencji decyzji zobowiązuje się **Wyższą Szkołę Nauk**

Spółecznych z siedzibą w Lublinie do zamieszczenia na stronie internetowej oraz tablicy informacyjnej Uczelni informacji o wydaniu przez Prezesa UOKIK niniejszej decyzji oraz zamieszczeniu sentencji pkt I. niniejszej decyzji wraz z informacją o treści dokonanych zmian w „Regulaminie opłat za studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie” obowiązujących od dnia 30 września 2012r. do 8 kwietnia 2013r. w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

IV. Na podstawie art. 106 ust.1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy oraz na podstawie § 5 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej Delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2009 Nr 107 poz. 887)

działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów nakłada się na **Wyższą Szkołę Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie** karę pieniężną :

1. z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust.1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), w zakresie opisanym w pkt I sentencji decyzji, w wysokości 2 286,00 zł (słownie: dwa tysiące dwieście osiemdziesiąt sześć złotych),
2. z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust.1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), w zakresie opisanym w pkt II sentencji decyzji, w wysokości 14 859 zł (słownie: czternaście tysięcy osiemset pięćdziesiąt dziewięć złotych).

UZASADNIENIE

Postanowieniem nr 193/2012 z dnia 19 września 2012 r., Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej także jako „Prezes Urzędu”) w związku z pismem Kanclerza Wyższej Szkoły Nauk Społecznych w Lublinie zawierającym prośbę „o ocenę zgodności wprowadzonych wzorców z obowiązującym prawem” wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające w sprawie ustalenia treści wzorców umownych „Umowy o warunkach odpłatności za studia” oraz „Regulaminu Opłat za studia” stosowanych przez Wyższą Szkołę Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie zwanej dalej WSNS lub Uczelnią), w tym w sprawie wstępnego ustalenia, czy nastąpiło naruszenie przepisów ustawy uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

W toku tego postępowania Prezes Urzędu poddał analizie stosowane przez WSNS wzorce umowne, tj. „Umowa o warunkach odpłatności za studia”, „Regulamin opłat za studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie” oraz „Tabeli opłat za studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie w roku akademickim 2012/2013” stanowiącej załącznik do w/w Regulaminu opłat (...). Analiza postanowień zawartych w w/w wzorcach pod kątem zgodności z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów dała podstawy do wszczęcia Postanowieniem Nr 79/2013 z dnia 13 marca 2013r. postępowania administracyjnego z urzędu przeciwko WSNS w związku z zarzutem podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, poprzez stosowanie :

I.1. we wzorcu „Regulaminu opłat za studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie ” postanowień o treści :

- „Opłata rekrutacyjna nie podlega zwrotowi w przypadku niepodjęcia studiów”;
- „Za sporządzenie i przesłanie wezwania do zapłaty WSNS pobiera opłatę w wysokości 20,00 zł” ;
- „W przypadku opóźnienia terminów opłat o więcej niż 30 dni – WSNS ma prawo rozwiązać umowę zawartą ze studentem i wykreślić go z listy studentów”;

2. we wzorcu „Tabeli opłat za studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie w roku akademickim 2012/2013” postanowienia o treści :

- „Opłaty związane z pozostałymi czynnościami administracyjnymi: (...) 4) za odstąpienie od umowy w warunkach odpłatności za studia przez studenta, poprzez złożenie oświadczenia o skreśleniu z listy studentów nie z winy Uczelni – 50 zł”,
- które to postanowienia mogą być wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r.- Kodeks Postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43 poz. 296, z późn. zm.) tj. poprzez praktykę z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 w/w ustawy.

II. w Tabeli opłat za studia w WSNS w Lublinie, stanowiącym załącznik nr 1 do wzorca „Regulaminu opłat za studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie” bezprawnych postanowień, o treści:

„Opłaty związane z egzaminami poprawkowymi i egzaminami komisyjnymi :
- (...) za wyznaczenie terminu egzaminu komisyjnego z jednego przedmiotu przeprowadzonego na wniosek studenta” – 100 zł” ;

„Opłaty związane z procesem dyplomowania po terminie zasadniczym:

- 1) za oddanie pracy dyplomowej po terminie zasadniczej sesji egzaminacyjnej najpóźniej do dnia 30 czerwca i za wyznaczenie terminu egzaminu dyplomowego 100 zł”;
- 2) za oddanie pracy dyplomowej po terminie 30 czerwca i wyznaczenie terminu obrony -200 zł ;
- (...)
- 4) za wyznaczenie terminu poprawkowego egzaminu dyplomowego- 300 zł”,

co może stanowić naruszenie art. 99 a ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 164 poz. 1365 ze zm.), a zatem naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Postanowieniem nr 79 z dnia 21 marca 2013r., Prezes Urzędu zawiadomił o zaliczeniu w poczet dowodów całości informacji dotyczących WSNS, zebranych w trakcie postępowania wyjaśniającego o sygn. akt RLU 403-16/12/MW.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania, Uczelnia pismem z dnia 08.04.2013r. oświadczyła, że zakwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienia zamieszczone w „Regulaminie opłat za studia w Wyższej Szkole Nauk

Społecznych z siedzibą Lublinie w roku akademickim 2012/2013” zostały usunięte Zarządzeniem Kanclerza nr 09/2013 z dnia 08.04.2013 r. ze skutkiem od dnia 4 maja 2013r.

W załączeniu WSNS przekazał:

- Zarządzenie Kanclerza Wyższej Szkoły Nauk Społecznych w siedzibą w Lublinie z dnia 8 kwietnia 2013r. w sprawie zmian w zapisach Regulaminu opłat za studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą Lublinie w roku akademickim 2012/2013 ;
- Regulamin Studiów Wyższej Szkoły Nauk Społecznych w siedzibą w Lublinie.

Pismem z dnia 22 kwietnia WSNS w Lublinie złożył informację o wysokości przychodu za rok 2012r.

Prezes Urzędu poinformował WSNS pismem z dnia 26 kwietnia 2013r. o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w sprawie i o możliwości zapoznania się z nim w siedzibie Delegatury UOKiK w Lublinie.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Wyższa Szkoła Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie, jest niepubliczną wyższą szkołą zawodową, wpisaną do rejestru uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych pod liczbą porządkową nr 197 – na mocy Decyzji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego znak MNiSW-DNS-WUN-6014-23356-1/12. W Rejestrze w rubryce „data wydania pozwolenia na utworzenie uczelni albo związku uczelni” zamieszczona jest informacja – pozwolenie na czas nieokreślony.

Uczelnia działa na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. 2012 poz. 572 j.t.) oraz postanowień Statutu WSNS z siedzibą w Lublinie, zatwierdzonego decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29.03.2007r. znak DSW-3-07-411-64/07, posiada osobowość prawną, a jej założycielem jest Wschodni Ośrodek Kształcenia Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Lublinie.

Zgodnie z § 3 Statutu podstawowymi zadaniami WSNS jest kształcenie studentów, rozwijanie w nich umiejętności samodzielnego myślenia oraz przygotowanie ich do profesjonalnego i samodzielnego wykonywania zawodu.

W zakresie prowadzonej działalności edukacyjnej WSNS świadczy usługi edukacyjne na studiach pierwszego stopnia jako studia stacjonarne i niestacjonarne, aktualnie na 8 kierunkach. Studia na uczelni są odpłatne. W związku z prowadzoną działalnością edukacyjną, przy zawieraniu ze studentami umów na kierunkach: Socjologia, Dietetyka, Kosmetologia, Techniki Dentystyczne, Ratownictwo Medyczne, Pedagogika, Praca socjalna i Taniec, Uczelnia stosuje, opracowane w ramach wewnętrznych procedur wzorce umowne pt „Umowa o warunkach odpłatności za studia” oraz Regulamin opłat za Studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą Lublinie” wraz z załącznikiem nr 1 : „Tabele opłat za studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą Lublinie”. Zgodnie z postanowieniami § 26 Statutu zasady pobierania opłat i wysokość opłat w WSNS na dany rok akademicki określa Kanclerz Uczelni. Uczelnia zawiera ze studentem umowę na cały okres studiów tj. na 6 semestrów.

Przepis art. 99a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym stanowi, że Uczelnia nie pobiera opłat za rejestrację na kolejny semestr lub rok studiów, egzaminy, w tym

egzamin poprawkowy, egzamin komisyjny, egzamin dyplomowy, wydanie dziennika praktyk zawodowych, złożenie i ocenę pracy dyplomowej oraz wydanie suplementu do dyplomu.

W ramach prowadzonej działalności edukacyjnej, na podstawie art. 160 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, który wskazuje, że warunki odpłatności za studia określa umowa zawarta między uczelnią a studentem w formie pisemnej – WSNS zawiera ze studentami umowy, określające warunki odpłatności za studia w formie pisemnej. Przy zawieraniu takich umów Uczelnia od początku roku akademickiego 2012/13 posługuje się opracowanymi przez siebie wzorcami umów, które przedstawiane są studentom do podpisania.

Prezes Urzędu ustalił, że w roku akademickim 2012/2013 obowiązywały :

1. wzorzec „Umowy o warunkach odpłatności za studia” ;

W oparciu o w/w wzorzec Uczelnia zawierała ze studentami umowy na studia tj. na 6 semestrów.

2. „Regulamin opłat za Studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie”, w którym zamieszczone były postanowienia o treści:

- § 2 pkt 2 *„Opłata rekrutacyjna nie podlega zwrotowi w przypadku niepodjęcia studiów”;*

- § 6 pkt 2 *„Za sporządzenie i przesłanie wezwania do zapłaty WSNS pobiera opłatę w wysokości 20,00 zł” ;*

- § 6 pkt 4 *„W przypadku opóźnienia terminów opłat o więcej niż 30 dni – WSNS ma prawo rozwiązać umowę zawartą ze studentem i wykreślić go z listy studentów”;*

3. „Tabela opłat za studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie w roku akademickim 2012/2013” stanowiąca załącznik nr 1 do Regulaminu, w której zamieszczono postanowienia o treści :

- § 3 pkt 1 *„Opłaty związane z egzaminami poprawkowymi i egzaminami komisyjnymi :*

- (...) 1) *„za wyznaczenie terminu egzaminu komisyjnego z jednego przedmiotu przeprowadzonego na wniosek studenta” – 100 zł” ;*

- § 3 pkt 3 *„Opłaty związane z procesem dyplomowania po terminie zasadniczym:*

1) *za oddanie pracy dyplomowej po terminie zasadniczej sesji egzaminacyjnej najpóźniej do dnia 30 czerwca i za wyznaczenie terminu egzaminu dyplomowego 100 zł”;*

2) *za oddanie pracy dyplomowej po terminie 30 czerwca i wyznaczenie terminu obrony -200 zł ;*

(...)

4) *za wyznaczenie terminu poprawkowego egzaminu dyplomowego- 300 zł” .*

- § 3 pkt 4 *„Opłaty związane z pozostałymi czynnościami administracyjnymi:*

- (...) 4) *za odstąpienie od umowy w warunkach odpłatności za studia przez studenta, poprzez złożenie oświadczenia o skreśleniu z listy studentów nie z winy Uczelni – 50 zł*”.

W/w Regulamin ustanawiał opłaty obowiązujące w danym roku akademickim.

Zakwestionowane postanowienia „Regulaminu opłat za Studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie” zostały usunięte z wzorców Zarządzeniem Kanclerza nr 09/2013 z dnia 08.04.2013r. poprzez zamieszczenie w nim zapisu w § 1 o treści:” Usuwa się w Regulaminie opłat za studia w roku akademickim 2012/2013 następujące zapisy: ust. 2 w § 2 oraz ust. 2 i ust. 4 w § 6. Zarządzenie to weszło w życie z dniem wydania tj. z dniem 8 kwietnia 2013 r. natomiast zostało zatwierdzone Uchwałą Założyciela WSNS nr 03/12/NZ z dnia 7 maja 2012r.

Ponadto w/w Zarządzeniem Kanclerza nr 09/2013 z dnia 08.04.2013r. zakwestionowane postanowienia zamieszczone w „Tabeli opłat...” zostały zastąpione zapisami o treści:

1. Opłaty za czynności administracyjne w załączniku nr 1 do Tabeli opłat za studia do Regulaminu opłat za studia w roku akademickim 2012/2013 następujących zapisów :

- 1) za indywidualnie zorganizowane zaliczenia praktyk w trybie poprawkowym – 100 zł,
- 2) za przedłużenie sesji egzaminacyjnej o okres: nie dłuższy niż dwa tygodnie – 50 zł, dwóch kolejnych tygodni – 100 zł, kolejnego miesiąca i za każdy kolejny rozpoczęty miesiąc-200 zł;
- 3) za wyznaczenie ostatecznego terminu zaliczenia semestru lub roku studiów - 200 zł;
- 4) za złożenie w dziekanacie indeksu oraz karty okresowych osiągnięć studenta po wyznaczonym terminie – 100 zł ,
- 5) za warunkowe wpisanie na kolejny rok studiów- 200 zł opłata jednorazowa wnoszona przed wydaniem decyzji oraz po 100 zł za każdy powtarzany przedmiot – wnoszona przed wydaniem poprawkowej karty osiągnięć studenta,
- 6) za wyznaczenie nowego terminu egzaminu dyplomowego (w przypadku nie stawienia się na pierwszy wyznaczony termin bez podania istotnego powodu) – 300 zł,
- 7) za przywrócenie w prawach studenta, poprzez ponowne przyjęcie na studia w celu ich kontynuowania-300 zł opłata jednorazowa wnoszona przed wydaniem decyzji (niezależna od czesnego obowiązującego w danym roku).

Do Rejestru niedozwolonych postanowień wzorów umów wpisane są:

- pod nr **1297** postanowienie o treści: *”Opłaty w postaci wpisowego oraz czesne nie podlegają zwrotowi”* (wyrok SOKIK z dnia 03.04.2006 r. sygn. akt. XVII Amc 19/05, data wpisu do Rejestru 18.01.2008r.) ,
- pod nr **392** postanowienie o treści: *„Wszelkie wniesione przez kursanta opłaty nie podlegają zwrotowi”* oraz pod nr **393** postanowienie o treści: *„Wpłaty dokonane przez słuchacza nie podlegają zwrotowi”* (wpis na podstawie wyroku SOKIK z dnia 16 grudnia 2004 r. sygn. akt XVII Amc 19/04);
- pod nr **838** postanowienie o treści: *„ 50 zł – wpisowe płatne w sekretariacie przy zapisie do grupy językowej, jest to kwota bezzwrotna”* (wpis na podstawie wyroku z dnia 22 czerwca 2006 r., sygn. akt XVII AmC 50/05);

- pod nr 788 postanowienie o treści: „Przy rezygnacji z nauki uczestnik nie otrzymuje zwrotu wpłaty rezerwacyjnej” (wpis na podstawie wyroku SOKiK z dnia 13 kwietnia 2006 r. sygn. akt XVII Amc 43/05);
- pod nr 426 postanowienie o treści: „Wpłacona w momencie zapisu kwota 150 zł jest przeznaczona na pokrycie kosztów administracyjnych i dystrybucyjnych i nie podlega zwrotowi” (wpis na podstawie wyroku SOKiK z dnia 9 czerwca 2003 r. sygn. akt XVII Amc 44/02);
- pod nr 978 postanowieniem o treści: „Opłaty dodatkowe, które ponosi Zleceniodawca: - (...) - za przyznanie okresu karencji w spłacie rat na 1 miesiąc – 50 PLN - za przyznanie okresu karencji w spłacie rat na 2 miesiące – 100 PLN - za wysłanie upomnienia za zwłokę w zapłacie raty – 20 PLN - za wysłanie wezwania do zapłaty raty – 30 PLN - za wysłanie przedsądowego wezwania do zapłaty – 50 PLN - za wizytę indyktorów w związku z brakiem spłaty 2 rat – 100 PLN - (...) - za telegram informujący o zadłużeniu przeterminowanym – 30 PLN - za monit telefoniczny – 20 PLN - (...)”, (wyrok SOKiK z dnia 9 października 2006r. sygn. akt XVII Amc 101/05, data wpisu do Rejestru 03.01.2007r.);
- pod nr 726 postanowieniem o treści: „Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów” (wyrok SOKiK z dnia 27 lutego 2006r. sygn. akt XVII Amc 105/04, data wpisu do Rejestru 29.05.2006r.);
- pod nr 3495 o treści: „Dziekan może skreślić studenta z listy w przypadku (...) nie wniesienia opłat związanych z odbywaniem studiów” (wyrok SOKiK z dnia 17 kwietnia 2012r. sygn. akt XVII Amc 3757/10, data wpisu do Rejestru 06.08.2012r.).

Przychód przedsiębiorcy za rok 2012 wyniósł xxx zł.

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Naruszenie interesu publicznoprawnego

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu jest prowadzona w interesie publicznym. Podstawą ingerencji Prezesa Urzędu jest uprzednie ustalenie, że doszło do naruszenia interesów zbiorowości, a nie wprost poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 maja 2001r. sygn. akt I CKN 1217/98 stwierdził, że w odniesieniu do konsumentów ustawa chroni ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym, a nie indywidualnym czy nawet grupowym w rozumieniu sumy indywidualnych interesów konsumentów. Działaniami antykonsumenckimi są więc jedynie takie działania, które dotyczą sfery interesów szerszego kręgu uczestników rynku.

W ocenie Prezesa Urzędu, rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny. Wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy skorzystali lub mogli skorzystać z oferty edukacyjnej WSNS. Konsumentami są studenci, którzy podpisali lub zamierzają podpisać umowy określające zasady odpłatności za usługi edukacyjne. Na podstawie art. 160 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym WSNS obowiązany jest bowiem do zawarcia pisemnej umowy

z każdym studentem określającej warunki odpłatności za studia lub usługi edukacyjne, o których mowa w art. 99 ust. 1 tej ustawy.

Działania WSNS nie dotyczą więc interesów poszczególnych osób, których sprawy miałyby charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, ale kręgu konsumentów – studentów, których sytuacja jest identyczna. Naruszenie interesu publicznoprawnego przejawia się tym samym w naruszeniu zbiorowego interesu konsumentów. W niniejszej sprawie istnieje więc możliwość poddania zachowania WSNS dalszej ocenie pod kątem stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

Naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 oraz art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

W przedmiotowym postępowaniu Prezes Urzędu postawił WSNS zarzut stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na:

- stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
- stosowaniu działań bezprawnych, poprzez stosowanie postanowień naruszających art. 99 a ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 164 poz. 1365 ze zm.).

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Stosownie do art. 24 ust. 2 tej ustawy, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności poprzez :

1) stosowanie postanowień wzorów umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r.- Kodeks Postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43 poz. 296, z późn. zm.).

Tym samym dla stwierdzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest wykazanie kumulatywne spełnienie trzech przesłanek:

- 1) działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy;
- 2) noszące znamiona bezprawności, w tym poprzez: stosowanie postanowień wzorów umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r.- Kodeks Postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43 poz. 296, z późn. zm.) oraz stosowanie postanowień sprzecznych z przepisami prawa;
- 3) godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

Ad. 1)

Status przedsiębiorcy

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów (...) obejmuje pojęciem „przedsiębiorcy” także podmioty, których działalność nie kojarzy się z typową działalnością gospodarczą. Takimi podmiotami są niepaństwowe uczelnie wyższe. Organizowanie i prowadzenie szkoły wyższej z odpowiednim programem nauczania stanowi świadczenie usług o charakterze użyteczności publicznej, podmiot organizujący i prowadzący takie nauczanie może być uznany za przedsiębiorcę w rozumieniu art. 4 pkt 1 lit. a) ustawy o ochronie (...). Tym samym podmiot ten (w niniejszej sprawie WSNS) posiada legitymację bierną w postępowaniu w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zaś osoby (słuchacze), które korzystają z usług tej uczelni odpłatnie, stosownie do zawieranych w tym zakresie umów, są konsumentami w rozumieniu art. 4 pkt 12 w/w ustawy. Powyższe stanowisko Prezesa Urzędu znajduje swoje potwierdzenie w orzecznictwie sądowym. I tak, w wyroku z dnia 9 marca 2006 r. Sąd Najwyższy (sygn. akt I CSK 135/05) uznał prowadzącego szkołę policealną za przedsiębiorcę. Również Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 3 lipca 2003 r. (sygn. akt III CZP 38/03) stwierdził, iż niepaństwowe szkoły wyższe posiadają na gruncie prawa cywilnego status przedsiębiorcy. Sąd Najwyższy ocenił, iż „Odpłatne i systematyczne wykonywanie przez szkołę zajęć dydaktycznych jest wykonywaniem przez osobę prawną we własnym imieniu, zawodowo działalności usługowej w sposób zorganizowany i ciągły. Działalność taka, wykonywana przez uprawnionych pracowników uczelni, charakteryzuje się profesjonalnym charakterem, jest podporządkowana regułom opłacalności i racjonalnego gospodarowania, jest działaniem wykonywanym na własny rachunek uczelni jako odrębnej osoby prawnej, a nie na rachunek jej założyciela, a ponadto charakteryzuje się niewątpliwie powtarzalnością działań i uczestnictwem w obrocie gospodarczym”. Natomiast w wyroku z dnia 7 kwietnia 2004 r. (sygn. akt III SK 22/2004) Sąd Najwyższy orzekł, iż „Uczelnia niepaństwowa jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (j. t.: Dz. U. z 2003 r. Nr 86, poz. 804 ze zm.)” – obecnie art. 4 pkt 1 lit. a) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów .

Ad 2)

Bezprawność w rozumieniu przepisów z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa, ale także z zasadami współżycia społecznego bądź dobrymi obyczajami bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy zatem ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa, zasadami współżycia społecznego czy dobrymi obyczajami.

Bezprawność działań WSNS w Lublinie określonych w pkt I sentencji decyzji, w ocenie Prezesa Urzędu, wynika z naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Jak bowiem wskazał SOKiK w wyroku z dnia 25 marca 2004 r. (sygn. akt XVII AmA 51/03), w oparciu o art. 24 ust. 2 można sformułować samoistną przesłankę bezprawności, jeżeli ustali się, że przedsiębiorca stosował postanowienia wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru

postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c.

Należy podnieść, że stosowanie postanowienia, które po uznaniu go przez SOKiK za niedozwolone zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, jest prawnie zakazane. Zgodnie z art. 479⁴³ k.p.c. od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do Rejestru prawomocny wyrok ma skutek wobec osób trzecich. W ocenie Prezesa Urzędu, wpisanie postanowień do tego Rejestru oznacza zatem, że od tej chwili są one zakazane we wszystkich wzorcach umów. Zakaz stosowania postanowień wpisanych do Rejestru dotyczy nie tylko tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu zapadł wyrok w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, lecz również innych przedsiębiorców. Za takim ujęciem przemawia podstawowy cel postępowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, jakim jest usunięcie z obrotu postanowień, które Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za sprzeczne z obowiązującym porządkiem prawnym, bądź dobrymi obyczajami. Chodzi bowiem o to, by prawa i obowiązki przyszłych potencjalnych konsumentów nie były kształtowane na podstawie postanowień umownych uznanych przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone. Ponadto, zdaniem Prezesa Urzędu, zakaz stosowania niedozwolonych postanowień wpisanych do Rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., dotyczy także postanowień tożsamyh. Może zdarzyć się bowiem taka sytuacja, w której przedsiębiorca stosować będzie umowę, w której zawarte będą postanowienia, których istota jest taka sama, lecz konstrukcja gramatyczna, szyk wyrazów w zdaniu są różne. W związku z tym, zakazane jest też stosowanie postanowienia, którego zakres jest tożsamy z zakresem postanowienia wpisanego do tego Rejestru. Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność tychże postanowień.

Stanowisko Prezesa Urzędu znajduje uzasadnienie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. o sygnaturze akt III SZP 3/06 wskazał, iż stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do Rejestru może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Sąd Najwyższy uznał również, iż jeżeli Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uzna określone postanowienie za niedozwolone w wyniku przeprowadzonej kontroli abstrakcyjnej i zostanie ono wpisane do Rejestru, praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (obecnie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów) dopuszcza się każdy z przedsiębiorców, który wprowadza do stosowanych postanowień zmiany o charakterze kosmetycznym, polegające na przykład na przestawieniu szyku wyrazów lub zmianie użytych wyrazów, jeżeli zmiany te nie prowadzą do zmiany istoty postanowień. Zatem wykazanie w przedmiotowym postępowaniu, że przedsiębiorca wprowadził do obrotu wzorec umowy zawierający postanowienia o treści już wpisanej do rejestru klauzul abuzywnych stanowi wystarczającą przesłankę do uznania bezprawności działania WSNS.

Wskazać należy, iż Uczelnia, zgodnie z art. 160 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, zawiera ze studentami umowy o kształcenie, wykorzystując wzorce umów w postaci wzorca „Umowy o warunkach odpłatności na studiach” oraz

Regulaminu opłat za Studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie .

Wymienione wyżej wzorce stanowią wzorce umowne w rozumieniu art. 384 § 1 k.c. Są bowiem jednostronnie przygotowanymi z góry przed zawarciem umowy, gotowymi klauzulami umownymi, które poprzez włączenie ich do stosunku prawnego między WSNS a studentem regulują ich wzajemne zobowiązania o charakterze cywilnoprawnym. Dotychczasowe orzecznictwo SOKiK w pełni potwierdza, że „wewnątrzuczelniane akty o charakterze abstrakcyjnym” takie jak: regulaminy studiów, statuty czy zarządzenia mają charakter wzorców umownych (por. np. wyrok SOKiK z 7 sierpnia 2006 r., sygn. akt XVII AmC 45/05, wyrok SOKiK z dnia 27 lutego 2006 r. sygn. akt XVII AmC 105/04, wyrok SOKiK z dnia 24 sierpnia 2006 r. sygn. akt XVII AmC 115/05).

Działanie bezprawne w rozumieniu art. 24 ust.1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (...) to również stosowanie w obrocie z konsumentami postanowień wzorców umownych sprzecznych z powszechnie obowiązującą normą prawną.

W okolicznościach sprawy zarzucono Uczelni bezprawność działania, poprzez stosowanie w Tabeli opłat za studia w WSNS w Lublinie, stanowiącej załącznik nr 1 do wzorca „Regulaminu opłat za studia w WSNS w Lublinie” postanowień sprzecznych z przepisami ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. 2012 poz. 572 j.t.) .

Z treści 99a w/w ustawy wynika, że przepis ten bezwzględnie zakazuje pobierania opłat za rejestrację na kolejny semestr lub rok studiów, egzaminy, w tym egzamin poprawkowy, egzamin komisyjny, egzamin dyplomowy, wydanie dziennika praktyk zawodowych, złożenie i ocenę pracy dyplomowej oraz wydanie suplementu do dyplomu. Norma zawarta w art. 99a w/w ustawy jest normą bezwzględnie obowiązującą, zatem strony nie mają możliwości innego uregulowania treści stosunku prawnego w powyższym zakresie. Dlatego wszelkie zapisy umowne, które są niezgodnie z w/w przepisem stanowią o bezprawności działań przedsiębiorcy i statuują praktykę z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (...).

Ad I. sentencji decyzji

W ocenie Prezesa Urzędu, stosowanie przez WSNS we wzorcach umownych postanowienia, zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kpc, z uwagi na to, iż :

- zamieszczone w „Regulaminie opłat za studia w Wyższej Szkoły Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie” postanowienie o treści:

- „Opłata rekrutacyjna nie podlega zwrotowi w przypadku niepodjęcia studiów”

jako tożsame co do celów i skutków z treścią postanowień wpisanych do Rejestru pod pozycjami:

- **1297** o treści: „*Opłaty w postaci wpisowego oraz czesne nie podlegają zwrotowi*”, (wpis na podstawie wyroku SOKiK z dnia 3 kwietnia 2006 r. sygn. akt XVII Amc 19/05);

- **392** o treści: „*Wszelkie wniesione przez kursanta opłaty nie podlegają zwrotowi*” oraz **393** o treści: „*Wpłaty dokonane przez słuchacza nie podlegają zwrotowi*” (wpis na podstawie wyroku SOKiK z dnia 16 grudnia 2004 r. sygn. akt XVII Amc 19/04);

- 838 o treści: „50 zł – wpisowe płatne w sekretariacie przy zapisie do grupy językowej, jest to kwota bezzwrotna” (wpis na podstawie wyroku z dnia 22 czerwca 2006 r., sygn. akt XVII AmC 50/05);
- 788 o treści: „Przy rezygnacji z nauki uczestnik nie otrzymuje zwrotu wpłaty rezerwacyjnej” (wpis na podstawie wyroku SOKiK z dnia 13 kwietnia 2006 r. sygn. akt XVII AmC 43/05);
- 426 o treści: „Wpłacona w momencie zapisu kwota 150 zł jest przeznaczona na pokrycie kosztów administracyjnych i dystrybucyjnych i nie podlega zwrotowi” (wpis na podstawie wyroku SOKiK z dnia 9 czerwca 2003 r. sygn. akt XVII AmC 44/02);

Wymienione postanowienia zostały uznane przez SOKiK za niedozwolone i wpisane do Rejestru, gdyż:

- wyłączają obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczonej przez niego zapłaty za świadczenie niespełnione w całości lub części, jeżeli konsument rezygnuje z zawarcia umowy lub jej wykonania (art. 385³ pkt 12 k.c.),
  - przewidują utratę prawa żądania zwrotu świadczenia konsumenta spełnionego wcześniej niż świadczenie kontrahenta, gdy strony wypowiedają, rozwiązują lub odstępują od umowy (art. 385³ pkt 13 k.c.),
  - oraz nakładają wyłącznie na konsumenta obowiązek zapłaty ustalonej sumy na wypadek rezygnacji z zawarcia lub wykonania umowy (art. 385³ pkt 16 k.c.),
- przez co kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (art. 385¹ § 1 k.c.).

Powodem uznania tych klauzul za abuzywne było pozbawienie konsumenta prawa do zwrotu wniesionej przez niego opłaty rekrutacyjnej, opłaty tytułem wpisowego lub czesnego w sytuacji, gdy rezygnuje on z zawarcia lub wykonania umowy.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 3 kwietnia 2006 r. sygn. akt XVII AmC 19/05 SOKiK zwrócił uwagę, że tego rodzaju klauzule jednoznacznie i bezwarunkowo stanowią, że przedsiębiorca nie ma obowiązku w żadnym wypadku zwrotu konsumentowi uiszczonej zapłaty za świadczenie nie spełnione w całości lub części wpisowego, w tym w szczególności w przypadku rezygnacji konsumenta z zawarcia lub wykonania umowy, a także odstąpienia od umowy lub jej rozwiązania. SOKiK podkreślił, że klauzula tej treści nie zawiera w tym zakresie żadnych wyjątków.

Podobnie w wyroku z dnia 16 grudnia 2004 r. sygn. akt XVII AmC 19/04, SOKiK podzielił argumentację Prezesa Urzędu, że klauzule te mogą także naruszać zasady współżycia takie jak: zaufanie, życzliwość i uczciwość i kolidować z dobrymi obyczajami kupieckimi. Brak możliwości otrzymania zwrotu wpłaconych środków, pomimo rezygnacji słuchacza przed rozpoczęciem wykonywania umowy tj. przed rozpoczęciem zajęć, jest bowiem nieadekwatny do ochrony kupca przed pochopnością decyzji i działań konsumenta.

Stanowisko w przedmiotowym zakresie zostało również potwierdzone przez SOKiK w wyroku z dnia 22 czerwca 2006 r., sygn. akt XVII AmC 50/05, w którym orzekł, że nałożenie wyłącznie na konsumenta obowiązku zapłaty ustalonej sumy na wypadek rezygnacji z zawarcia lub wykonania umowy powoduje, iż uprawnienia stron umowy nie są równoważne; rozwiązanie takie powoduje naruszenie równowagi kontraktowej stron umowy, bowiem konsument, który zostaje zmuszony do zapłaty określonej z góry kwoty na wypadek rezygnacji z zawarcia umowy bez względu na jej przyczyny. Stanowisko w tym zakresie zostało podtrzymane przez SOKiK w wyroku z dnia 13 kwietnia 2006 r., sygn. akt XVII AmC 43/05, z którego wynika, iż generalna zasada niezwracania konsumentowi wpłaconych przez niego kwot czy to za naukę czy innych opłat - opłaty rezerwacyjnej w przypadku gdy nie dojdzie do wykonania

umowy, zaprzecza utrwalonym dobrym obyczajom i rażąco narusza interesy konsumentów. „Uczestnik kursu nie może zostać pozbawiony możliwości uzyskania zwrotu własnego, wcześniej spełnionego świadczenia w przypadku gdy nie dojdzie do wykonania umowy. Brak możliwości otrzymania wpłaconych pieniędzy jest nieadekwatny do ochrony kupca przed pochopnością decyzji i działań konsumenta. W sytuacji gdy decyzja konsumenta wynika ze zdarzeń losowych, na które konsument nie miał wpływu, postanowienia regulaminu rażąco naruszają jego interesy ekonomiczne”.

Z kolei w uzasadnieniu wyroku z dnia 9 czerwca 2003r. sygn. akt XVII Amc 44/02, SOKiK uznał za niedozwolone postanowienie w brzmieniu: *Wpłacona w momencie zapisu kwota 150 zł jest przeznaczona na pokrycie kosztów administracyjnych i dystrybucyjnych i nie podlega zwrotowi w przypadku rezygnacji* (poz. 426 rejestru).

W ocenie Prezesa Urzędu, opłata rekrutacyjna stanowi ekwiwalent za czynności administracyjne podjęte przez WSS, mające na celu przeprowadzenie procesu rekrutacyjnego. Kopię dowodu opłaty kandydat zobowiązany jest złożyć wraz z kompletem dokumentów wymaganych do przyjęcia na studia zatem przed rozpoczęciem procesu rekrutacji. Treść zakwestionowanego w niniejszym postępowaniu zapisu umownego, określa konsekwencje finansowe nie podjęcia przez studenta studiów na Uczelni. Zatem w takiej sytuacji, pobierane przez WSSN w Lublinie od studenta opłaty rekrutacyjne nie podlegają zwrotowi, niezależnie od tego, na jakim etapie student zrezygnował z podjęcia studiów na WSS tj. przed przeprowadzeniem rekrutacji, czy też po jej przeprowadzeniu.

Zatem w takich wypadkach, gdy Uczelnia nie zwraca studentowi opłaty rekrutacyjnej pomimo braku podjęcia przez Uczelnie czynności na poczet których pobrała tę opłatę, zakwestionowane postanowienie jest tożsame w skutkach z w.w. postanowieniami wpisanymi do Rejestru. Narusza bowiem zasadę ekwiwalentności świadczeń na niekorzyść konsumenta.

Może się zdarzyć również sytuacja, że pomimo przeprowadzenia przez Uczelnie procesu rekrutacyjnego zatrzymanie „opłaty rekrutacyjnej”, gdy student zrezygnuje z podjęcia nauki uznane będzie za tożsame z ww. postanowieniami wpisanymi do Rejestru. Opłata rekrutacyjna może nie być zwrócona konsumentowi również wtedy, gdy rezygnacja ze studiów nastąpiła z przyczyn niezależnych od studenta lub nawet leżących po stronie Uczelni.

Oceniane postanowienie, identycznie jak ww. niedozwolone klauzule umowne, pozostawia po stronie przedsiębiorcy uprawnienie do zatrzymania opłat przygotowawczych nawet w przypadku niedojścia do realizacji świadczenia głównego z przyczyn leżących po stronie Uczelni. Wskazać zatem należy, iż uprawnienie Uczelni do zatrzymania „opłaty rekrutacyjnej” ma charakter bezwarunkowy i nie uwzględnia charakteru obrotu konsumenckiego ani różnorodności możliwych sytuacji. Może ono powstawać niezależnie od tego, czy Uczelnia wykonała ze swojej strony świadczenie ekwiwalentne oraz niezależnie od okoliczności braku dojścia do skutku realizacji umowy głównej .

Tym samym, mimo różnic w sformułowaniu treści, została uprawdopodobniona tożsamość porównywanych powyżej zapisów.

Dodatkowo podkreślenia wymaga okoliczność, że wskazane postanowienia abuzywne wpisane do Rejestru oraz postanowienia będące przedmiotem zarzutu w niniejszym postępowaniu, dotyczą odpłatnych umów świadczenia usług edukacyjnych, co oznacza, iż zachodzi tożsamość stosunków prawnych.

W ocenie Prezesa Urzędu również zamieszczone w „Regulaminie opłat za studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie” postanowienie o treści:

- „Za sporządzenie i przesłanie wezwania do zapłaty WSNS pobiera opłatę w wysokości 20,00 zł”

jest tożsame z wpisaniem do Rejestru niedozwolonych postanowień wzorów umów pod nr 978 postanowieniem o treści: „Opłaty dodatkowe, które ponosi Zleceniodawca: - (...) - za przyznanie okresu karencji w spłacie rat na 1 miesiąc – 50 PLN - za przyznanie okresu karencji w spłacie rat na 2 miesiące – 100 PLN - za wysłanie upomnienia za zwłokę w zapłacie raty – 20 PLN - za wysłanie wezwania do zapłaty raty – 30 PLN - za wysłanie przedsądowego wezwania do zapłaty – 50 PLN - za wizytę indykatorów w związku z brakiem spłaty 2 rat – 100 PLN - (...) - za telegram informujący o zadłużeniu przeterminowanym – 30 PLN - za monit telefoniczny – 20 PLN - (...)” (wyrok SOKIK z dnia 9 października 2006r. sygn. akt XVII AmC 101/05).

Jak wynika z uzasadnienia wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKIK) z dnia 9 października 2006 r. (sygn. XVII AmC 101/05), stanowiącego podstawę do wpisu powyższego postanowienia do rejestru klauzul niedozwolonych, wskazane powyżej opłaty za poszczególne czynności windykacyjne uznane zostały za rażąco wygórowane, sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszające interesy konsumenta. Skutkiem takiej oceny Sądu było uznanie powyższych klauzul za niedozwoloną i stwierdzenie, iż nie wywołuje ona skutku prawnego w obrocie konsumenckim. Również w przypadku zakwestionowanego postanowienia kontrahent konsumenta żąda zapłaty przez konsumenta z góry ustalonej zryczałtowanej opłaty za przesłanie mu wezwania do zapłaty. Na tym etapie windykacji brak jest jakichkolwiek podstaw prawnych do żądania zapłaty przez konsumenta za wysłanie mu wezwania do zapłaty, a tym bardziej ustalonej z góry, zryczałtowanej kwoty, która nie ma odzwierciedlenia w faktycznie poniesionych przez kontrahenta konsumenta kosztach przesłania mu wezwania do zapłaty. Zatem obydwa postanowienia przewidują tak samo niekorzystny skutek dla konsumenta, w postaci obciążenia go nieuzasadnioną opłatą, rażąco naruszając interes konsumenta.

Kolejne z zakwestionowanych postanowień, zamieszczone w „Regulaminie opłat za studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie” o treści:

„W przypadku opóźnienia terminów opłat o więcej niż 30 dni – WSNS ma prawo rozwiązać umowę zawartą ze studentem i wykreślić go z listy studentów”

jest w ocenie Prezesa tożsame z wpisaniem do Rejestru niedozwolonych postanowień wzorów umów np. pod nr 726 postanowieniem o treści: „*Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów*” lub pod nr 3495 o treści: „*Dziekan może skreślić studenta z listy w przypadku (...) nie wniesienia opłat związanych z odbywaniem studiów*”.

Porównując postanowienie zakwestionowane w niniejszym postępowaniu oraz postanowienia wpisane do rejestru stwierdzić należy, iż wywołują one taki sam skutek dla konsumenta, a mianowicie powodują skreślenie studenta z listy, co uniemożliwia mu kontynuowanie studiów. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest nieuiszczenie w terminie opłaty związanej z odbywaniem studiów. Przepis art. 491 §1 kc wymaga, aby w stosunku do strony zobowiązania, która pozostaje w zwłoce w jego wykonaniu, druga strona umowy wyznaczyła jej odpowiedni termin do wykonania z zagrożeniem, że w razie bezskutecznego upływu terminu będzie uprawniona do odstąpienia od umowy. Wprawdzie zgodnie z art. 492 kc w razie zastrzeżenia w umowie prawa do odstąpienia od umowy w związku z niewykonaniem zobowiązania w terminie ściśle określonym, strona uprawniona może w razie zwłoki drugiej strony od umowy odstąpić bez wyznaczania terminu dodatkowego, jednakże w obrocie z konsumentami przyjmuje się, iż dobry obyczaj nakazuje przesłanie w razie zwłoki w zapłacie dodatkowego wezwania do zapłaty. Zwłoka konsumenta w zapłacie może być spowodowana okolicznościami od niego niezależnymi, natomiast konsekwencje zwłoki są dla konsumenta niezwykle restrykcyjne. Dobre obyczaje stanowiące normy postępowania w obrocie gospodarczym z udziałem konsumentów nakazują, by nie wykorzystywać przewagi przedsiębiorcy nad konsumentem – który działa w zaufaniu do profesjonalisty. Zatem naruszeniem dobrego obyczaju byłoby skreślenie studenta z listy słuchaczy bez doręczenia mu dodatkowego wezwania do zapłaty.

Prezes Urzędu dostrzega, iż ww. sytuacja uregulowana jest odmiennie w dwóch odrębnych, obowiązujących wzorcach umownych. Poza kwestionowanym postanowieniem zamieszczonym w „Regulaminie opłat za studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie” Uczelnia zamieściła w § 8 i 9 wzorca „Umowy o warunkach odpłatności za studia” postanowienie stanowiące, że w przypadku zaprzestania przez studenta uiszczania opłat za studia, zgodnie z ustaleniami umowy, Uczelnia wzywa na piśmie studenta do zapłaty zaległych opłat, wyznaczając jednocześnie dodatkowy termin do ich zapłacenia, zaś nie wniesienie opłat w wyznaczonym terminie może skutkować wypowiedzeniem umowy i skreśleniem z listy studentów. Postanowienie to prawidłowo formułuje prawa i obowiązki stron umowy i zapewnia studentowi ochronę w sytuacji opisanej w hipotezie postanowienia. Jednakże z faktu zamieszczenia w innym, obowiązującym wzorcu umownym regulacji, do której Prezes UOKiK nie zgłasza żadnych zastrzeżeń, nie można wywodzić braku tożsamości zakwestionowanego postanowienia z postanowieniem wpisanym do Rejestru, a w konsekwencji stosowania przez Uczelnię niedozwolonego postanowienia umownego. Pomijając, iż zapis zamieszczony we wzorcu „Umowy...” dotyczy sytuacji określonej przez Uczelnię jako „zaprzestanie pobierania opłat”, gdy tymczasem zapis Regulaminu ma zastosowanie w sytuacji „opóźnienia terminów opłat o więcej niż 30” a zatem nie wiadomo, czy dyspozycja postanowienia zamieszczonego we wzorcu Umowy (obligatoryjne wysłanie wezwania do zapłaty) będzie stosowana w sytuacji zwłoki w uiszczeniu opłat przez studentów, to w przypadku, gdy Uczelnia zmieni wzorzec umowy, uchylając postanowienia korzystne dla konsumenta, w obrocie pozostaną jedynie te, zakwestionowane przez Prezesa Urzędu w niniejszym postępowaniu. Zatem student w każdym czasie może zostać pozbawiony ochrony jaką dawały mu postanowienia korzystniejsze i być narażonym na skutki zakwestionowanego postanowienia.

Dlatego też, ocena postanowienia wzorca umownego dokonywana przez Prezesa Urzędu dotyczy postanowienia zamieszczonego w konkretnym wzorcu

umownym, abstrahując od tego jak podobna sytuacja uregulowana jest w innych stosowanych przez przedsiębiorcę wzorcach umownych.

Stąd też, skoro obydwie porównywane postanowienia wywołują ten sam skutek dla konsumenta uznać należy ich tożsamość.

Zatem wykazane zostało, iż oceniane postanowienie stosowanie przez WSNS wpisane jest do Rejestru postanowień wzorów umów uznanych za niedozwolone.

W odniesieniu do zamieszczonego we wzorcu „Tabeli opłat za studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie w roku akademickim 2012/2013” postanowienia o treści :

„Opłaty związane z pozostałymi czynnościami administracyjnymi:

- za odstąpienie od umowy w warunkach odpłatności za studia przez studenta, poprzez złożenie oświadczenia o skreśleniu z listy studentów nie z winy Uczelni – 50 zł”,

to, w ocenie Prezesa Urzędu, jest ono tożsame co do celów i skutków z wpisaniem do Rejestru niedozwolonych postanowień :

pod nr 1231 postanowieniem o treści: *„Ponadto student zobowiązany jest do uiszczenia w nieprzekraczalnym terminie jednego miesiąca od momentu złożenia pisemnej rezygnacji bądź skreślenia go z listy studentów opłaty karnej w wysokości 450 zł”* (wyrok SOKIK z dnia 25 maja 2007 r. sygn. akt VII Amc 33/06).

W uzasadnieniu w/w wyroku, SOKIK wskazał, iż nie kwestionuje co do zasady uprawniania Uczelni do zamieszczania we wzorcu umownym postanowień, które służą zabezpieczeniu interesów szkół wyższych na wypadek odstąpienia studenta od umowy lub jej niewykonania. „Jest oczywiste – argumentuje SOKIK, że w przypadku Szkoły Wyższej rezygnacja studenta w czasie trwania nauki oznacza automatycznie zmniejszenie jego przychodu przy jednoczesnym niezmiennym poziomie kosztów związanych z organizacją procesu kształcenia”. Jednak oceniane postanowienie, w brzmieniu występującym we wzorcu umownym, wykracza poza ramy, w których zabezpieczenie interesu strony, powinno zostać uznane za słuszne i dopuszczalne. „W ocenie Sądu, o abuzywności zakwestionowanego postanowienie przesądza jego kategorię brzmienia, które nie przewiduje żadnych wyjątków od reguły, związanych chociażby z okolicznościami uzasadniającymi rezygnację studenta. Zdaniem Sądu właściwe jest przyjęcie, że istnieją pewne okoliczności obiektywne, które usprawiedliwiają rezygnację studenta z nauki, do okoliczności takich zaliczyć należy np. chorobę studenta, trudną sytuację osobistą, nagły konieczny wyjazd, czy inne okoliczności, za które student nie może ponosić odpowiedzialności. W ocenie Sądu zakwestionowane postanowienie (lub inne postanowienie wzorca) powinno uwzględnić wystąpienie tego typu okoliczności i dopuszczać możliwość odstąpienia w podobnych przypadkach od obciążania studenta karą umowną. Zakwestionowane postanowienie sformułowane zostało natomiast w sposób kategorię brzmienia, który nie przewidujący żadnych odstępstw od reguły, co przesądza zdaniem Sądu, o jego abuzywnym charakterze.

Postanowienie oceniane w niniejszym postępowaniu również nie przewiduje żadnych wyjątków od konieczności uiszczenia przez studenta opłaty dodatkowej z tytułu odstąpienia od umowy. Zatem w ten sam sposób narusza interesy konsumenta, poprzez nie uwzględnienie sytuacji niezależnych od studenta, w których student byłby od takiej opłaty zwolniony.

Stąd też, skoro obydwa porównywane postanowienia wywołują ten sam skutek dla konsumenta uznać należy ich tożsamość.

Zatem wykazane zostało, iż oceniane postanowienie stosowanie przez WSNS wpisane jest do Rejestru postanowień wzorów umów uznanych za niedozwolone.

Ad. II sentencji decyzji

W ocenie Prezesa Urzędu, zamieszczone przez WSNS w Tabeli opłat za studia ...” postanowienia o treści :

1.,,Opłaty związane z egzaminami poprawkowymi i egzaminami komisyjnymi :

1)za wyznaczenie terminu egzaminu komisyjnego z jednego przedmiotu przeprowadzonego na wniosek studenta” – 100 zł”

oraz

2.Opłaty związane z procesem dyplomowania po terminie zasadniczym:

1) „**za oddanie pracy dyplomowej po terminie zasadniczej sesji egzaminacyjnej najpóźniej do dnia 30 czerwca i za wyznaczenie terminu egzaminu dyplomowego 100 zł”.** ‘

2) za oddanie pracy dyplomowej po terminie 30 czerwca i wyznaczenie terminu obrony -200 zł ;

(...)

4)za wyznaczenie terminu poprawkowego egzaminu dyplomowego- 300 zł”

jako stosowane w roku akademickim 2012/2013, naruszają bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa, a zatem stanowią działania bezprawne, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Jeżeli chodzi o uczelnie niepubliczne to zasadą jest odpłatny charakter świadczonych usług. Wyjątek, jak wynika z ust. 99 a ustawy o szkolnictwie wyższym wprowadza zakaz pobierania opłat z tytułu:

- rejestracji na kolejny semestr lub rok studiów,
- egzaminy, w tym egzamin poprawkowy, egzamin komisyjny, egzamin dyplomowy,
- wydania dziennika praktyk zawodowych,
- złożenia i oceny pracy dyplomowej oraz wydanie suplementu do dyplomu.

Określając szczegółowe zasady pobierania opłat za usługi edukacyjne organ uczelni ma obowiązek uwzględnienia w/w zakazów.

Oceniane postanowienia zamieszczone w „Tabeli opłat...” wprowadzają opłatę w wysokości 100 zł za wyznaczenie terminu egzaminu komisyjnego z jednego przedmiotu przeprowadzonego na wniosek studenta oraz opłatę w wysokości 100 zł za oddanie pracy dyplomowej po terminie zasadniczej sesji egzaminacyjnej najpóźniej do dnia 30 czerwca i za wyznaczenie terminu egzaminu dyplomowego, natomiast w wysokości 200 zł za oddanie pracy dyplomowej po terminie 30 czerwca i wyznaczenie terminu obrony. Dodatkowo Tabela przewiduje, że student ma zapłacić 300 zł za wyznaczenie terminu poprawkowego egzaminu dyplomowego.

W ocenie Prezesa Urzędu, nie można interpretować ustawowego zakazu pobierania opłat przez uczelnie niepubliczne z tytułu przeprowadzania egzaminów w ten sposób, że Uczelnia wprawdzie nie będzie pobierać opłat za przeprowadzanie (...) egzaminów, w tym egzamin poprawkowy, egzamin komisyjny, egzamin dyplomowy, ale wolno jej będzie pobierać opłaty **za wyznaczenie terminu egzaminu komisyjnego z jednego przedmiotu przeprowadzonego na wniosek studenta” – 100 zł” lub za „za oddanie pracy dyplomowej po terminie zasadniczej sesji egzaminacyjnej najpóźniej do dnia 30 czerwca i za wyznaczenie terminu egzaminu dyplomowego 100 zł”, względnie za**

2) za oddanie pracy dyplomowej po terminie 30 czerwca i wyznaczenie terminu obrony -200 zł ;

(...)

4)za wyznaczenie terminu poprawkowego egzaminu dyplomowego- 300 zł”

„Przeprowadzenie egzaminu” jest to pojęcie ogólne, na które składa się szereg różnych czynności, w odróżnieniu od czynności konkretnych i określonych jednoznacznie tj. „wydanie dziennika praktyk zawodowych” czy „wydanie suplementu do dyplomu”.

Zatem, skoro przepis zakazuje pobierania opłat z tytułu egzaminów, w tym egzaminów poprawkowych, egzaminów komisyjnych, egzaminów dyplomowych to rozumieć przez to należy, że zakaz obowiązuje, co do wszystkich czynności związanych z przeprowadzeniem tych egzaminów. Stąd też żądanie opłaty za wyznaczenie terminu egzaminu komisyjnego i dyplomowego oraz terminu obrony stoi w sprzeczności z treścią art. 99a ustawy o szkolnictwie wyższym. Podobnie jest ze stosowanym przez WSNS postanowieniem umożliwiającym pobieranie opłaty: ”za oddanie pracy dyplomowej po terminie zasadniczej sesji egzaminacyjnej najpóźniej do dnia 30 czerwca i za wyznaczenie terminu egzaminu dyplomowego 100 zł oraz za oddanie pracy dyplomowej po terminie 30 czerwca i wyznaczenie terminu obrony -200 zł”. Skoro przepis zakazuje pobierania opłat za złożenie i ocenę pracy dyplomowej, to brak jest podstaw do pobierania opłat za „oddanie” pracy dyplomowej, chociaż byłoby to po terminach wskazanych przez WSNS. W każdym bowiem przypadku, jakkolwiek po terminie, to jest to dla studenta pierwszy wyznaczony termin, a zatem nie przysparza Uczelni dodatkowych czynności, poza tymi, za które student już zapłacił w ramach czesnego.

Wykazano zatem brak podstaw prawnych do możliwości żądania od studentów opłat wskazanych w zakwestionowanych postanowieniach, a zatem bezprawność kwestionowanego postanowienia.

Ad 3)

Przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiują pojęcia zbiorowego interesu konsumentów. Przepis art. 24 ust. 3 tej ustawy stanowi jedynie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.

Ze zbiorowym interesem konsumentów mamy do czynienia wówczas, gdy działanie przedsiębiorcy dotyczy, bądź może dotyczyć nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zindywidualizować.

Prezes Urzędu podkreśla, że o tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy. W jednym z orzeczeń Sąd Najwyższy stwierdził, iż: „(...) *nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów można wszcząć tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczbie potencjalnych konsumentów*” (wyrok z dnia 12 września 2003 r., sygn. akt I CKN 504/01).

W przedmiotowej sprawie Prezes Urzędu ma do czynienia z zagrożeniem naruszenia praw nieograniczonej i nieokreślonej liczby konsumentów, którzy zapoznali się, bądź mogli zapoznać się z dostępnymi wzorcami umowy i zawarli, bądź mogli zawrzeć z WSNS umowy zawierające niedozwolone postanowienia umowne oraz postanowienia bezprawne. W tej sytuacji kwestionowane postanowienia stosowane przez WSNS nie dotyczą interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz może naruszać uprawnienia określonego kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej grupy studentów WSNS.

Stosowanie opisanej wyżej praktyki może godzić zatem w zbiorowe interesy konsumentów.

W związku z powyższym, Prezes Urzędu stwierdził, że trzecia przesłanka niezbędna do stwierdzenia stosowania przez WSNS praktyki wskazanej w art. 24 ust. 1 i 2 oraz art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów została spełniona.

Podstawa prawna wydania decyzji w zakresie punktu I i II sentencji decyzji.

Art. 27 ust.1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, że nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. W przypadku określonym w ust.1 Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania (ust. 2).

W piśmie z dnia 8.04.2013 r. przedsiębiorca, poinformowany uprzednio (pismem z dnia 21.03.2013 r.) o rygorze odpowiedzialności z art. 106 ust. 2 pkt. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, za złożenie informacji nieprawdziwych oświadczył, że dokonał zmiany zakwestionowanych postanowień Zarządzeniem Kanclerza WSNS z dnia 08.04.2013r, które weszło w życie z dniem 8 .04.2013r., przy czym Zarządzenie to zostało zatwierdzone Uchwałą założyciela WSNS z dnia 07.05.2013r.

Przyjąć zatem należy, że zakwestionowane w pkt I sentencji decyzji postanowienia zostały usunięte z dniem 08.04.2013r. z wzorca,.

W tej samej dacie, tj. 08.04.2013r. zakwestionowane w pkt II sentencji decyzji postanowienia zostały zastąpione postanowieniem o treści :

- 1) za indywidualnie zorganizowane zaliczenia praktyk w trybie poprawkowym – 100 zł,

- 2) za przedłużenie sesji egzaminacyjnej o okres: nie dłuższy niż dwa tygodnie – 50 zł, dwóch kolejnych tygodni – 100 zł, kolejnego miesiąca i za każdy kolejny rozpoczęty miesiąc-200 zł;
- 3) za wyznaczenie ostatecznego terminu zaliczenia semestru lub roku studiów - 200 zł;
- 4) za złożenie w dziekanacie indeksu oraz karty okresowych osiągnięć studenta po wyznaczonym terminie – 100 zł ,
- 5) za warunkowe wpisanie na kolejny rok studiów - 200 zł opłata jednorazowa wnoszona przed wydaniem decyzji oraz po 100 zł za każdy powtarzany przedmiot – wnoszona przed wydaniem poprawkowej karty osiągnięć studenta,
- 6) za wyznaczenie nowego terminu egzaminu dyplomowego (w przypadku nie stawienia się na pierwszy wyznaczony termin bez podania istotnego powodu) – 300 zł,
- 7) za przywrócenie w prawach studenta, poprzez ponowne przyjęcie na studia w celu ich kontynuowania-300 zł opłata jednorazowa wnoszona przed wydaniem decyzji (niezależna od czesnego obowiązującego w danym roku).

Prezes Urzędu nadal jednak kwestionuje w/w opłaty, w zakresie § 3 pkt 1 ppkt 3,5 i 6 załącznika nr 1 do Regulaminu. za wyznaczenie ostatecznego terminu zaliczenia semestru lub roku studiów -200 zł;

W świetle art. 99 a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym brak jest podstaw do pobierania przez Uczelnie zarówno opłaty za „wyznaczenie nowego terminu egzaminu dyplomowego (w przypadku nie stawienia się na pierwszy wyznaczony termin bez podania istotnego powodu)”, za warunkowe wpisanie na kolejny rok studiów - 200 zł opłata jednorazowa wnoszona przed wydaniem decyzji oraz po 100 zł za każdy powtarzany przedmiot – wnoszona przed wydaniem poprawkowej karty osiągnięć studenta, jak i za wyznaczenie nowego terminu egzaminu dyplomowego (w przypadku nie stawienia się na pierwszy wyznaczony termin bez podania istotnego powodu) – 300 zł.

Ocena dokona przez Prezesa Urzędu, pozwoliła stwierdzić, że zakwestionowane postanowienie w zakresie opisanym w pkt I sentencji decyzji zostały zmienione z dniem 08.04.2013 r., co uzasadnia wydanie decyzji w oparciu o art. 27 ust. 2, w związku z art. 27 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Natomiast w sytuacji braku zaniechania stosowania przez Uczelnię praktyki opisanej w pkt II sentencji decyzji uzasadnione jest wydanie decyzji w oparciu o art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Stąd, orzeczono jak w pkt I i II sentencji decyzji.

Podstawa prawna wydania decyzji w zakresie III sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 26 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, który ma zastosowania w przypadku wydawania przez Prezesa Urzędu decyzji na podstawie

art. 27 ust. 1 i 2, w związku z treścią art. 27 ust. 3 w/w ustawy, w decyzji Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania nakazu, w szczególności zobowiązać przedsiębiorcę do złożenia wielokrotnego lub jednorazowego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji, może również nakazać publikację decyzji całości lub w części na koszt przedsiębiorcy.

W okolicznościach sprawy, naruszenie zbiorowych interesów konsumentów przez Uczelnię polegało na stosowaniu we wzorcach umownych, na podstawie których zawierane były umowy ze studentami, niedozwolonych oraz sprzecznych z prawem postanowień. Na podstawie tych postanowień Uczelnia pobierała lub mogła pobierać od studentów nieuprawnione opłaty lub też zastosować wobec studenta nieuprawnione sankcje. W związku z tym studenci, którzy takie opłaty uiścili lub wobec których zastosowano nielegalne sankcje jak również ci, którzy tylko narażeni byli na dolegliwości związane ze stosowaniem zakwestionowanych postanowień, powinni mieć wiedzę, iż w od dnia 8 kwietnia 2013r. zmianie uległ „Regulamin (...)” oraz Tabela opłat, w związku z czym opłaty te nie są już pobierane oraz jaka jest przyczyna tej zmiany.

W ocenie Prezesa Urzędu, właściwym środkiem usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów jest nałożenie na Uczelnię zobowiązania do zamieszczenia na stronie internetowej oraz tablicy informacyjnej Uczelni sentencji pkt I i II Decyzji Prezesa Urzędu wraz z informacją o zmianach dokonanych w „Regulaminie opłat za studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie wraz w załączniku nr 1 tj. Tabeli opłat za studia w WSNS w Lublinie” obowiązujących od dnia 30 września 2012r. do 8 kwietnia 2013r. w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Podstawa prawna wydania decyzji w pkt IV Kara pieniężna

Zgodnie z art. 106 ust.1 pkt 4 ustawy o ochronie (...), Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24.

Z treści przepisu wynika, iż ww. kara ma charakter fakultatywny. W związku z tym, Prezes Urzędu w ramach uznania administracyjnego decyduje, czy zasadne jest w danej sprawie nałożenie kary. Ustawa nie zawiera katalogu przestępstw, od których uzależniona jest decyzja o nałożeniu kary. W art. 111 ustawy o ochronie (...) jedynie wskazano, iż ustalając wysokość kary Prezes Urzędu winien wziąć pod uwagę okres, stopień oraz okoliczności uprzedniego naruszenia przepisów ustawy.

W niniejszej sprawie, w punkcie I i II sentencji decyzji stwierdzono, że WSNS w Lublinie naruszył zakaz, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie (...). Zakaz ten ma charakter bezwzględny, zatem nie istnieją przesłanki natury prawnej, które umożliwiały zalegalizowanie tych praktyk. Spełniona jest zatem podstawowa przesłanka warunkująca nałożenie kary pieniężnej.

Z treści w.w art. 106 ustawy o ochronie (...) wynika również, iż nałożenie na przedsiębiorcę kary pieniężnej uzależnione jest od spełnienia w okolicznościach sprawy przesłanki „choćby nieumyślnego” naruszenia przepisów w.w ustawy. Jakkolwiek więc ustawodawca nie posługuje się wprost pojęciem „winy”, to jednak

uzależnia możliwość nałożenia kary pieniężnej od stwierdzenia subiektywnych podstaw tej odpowiedzialności, jakimi są umyślność, albo co najmniej nieumyślność.

Prezes Urzędu stwierdził w pkt I sentencji decyzji, iż WSNS w Lublinie stosował cztery postanowienia wpisane do Rejestru niedozwolonych postanowień wzorców umów. Jak wskazano już wcześniej, Rejestr ma charakter jawny i został utworzony właśnie po to, by każdy mógł zapoznać z treścią postanowienia, które jest niedozwolone w obrocie z konsumentami. Skutek prawomocnego wyroku sądu ochrony konkurencji i konsumentów w sprawie uznania postanowień wzorca umowy za niedozwolone jest właśnie taki, iż z chwilą stosownego wpisu do rejestru wywiera on skutek *erga omnes*. Występuje więc w tym przypadku zjawisko tzw. prawomocności rozszerzonej, a więc wyrok wywołuje skutki nie tylko w stosunku do stron procesowych, ale i wobec osób trzecich (dla wszystkich i przeciwko wszystkim). Oznacza to, że zakaz stosowania postanowień wpisanych do Rejestru obowiązywał również WSNS. Niezależnie od tego iż każdy, zgodnie z art. 83 Konstytucji RP, ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej, to obowiązek znajomości i przestrzegania norm prawa ciąży tym bardziej na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego, takich jak WSNS w Lublinie. Podmioty profesjonalne działające na rynku mają obowiązek działać sumiennie i ostrożnie, co winno przejawiać się między innymi w stałym monitorowaniu treści Rejestru, celem aktualizowanie swojej wiedzy na ten temat. WSNS. Gdyby WSNS takie działania podejmował, miałby możliwość przewidzenia, że stosowane przez nie postanowienia są niedozwolone a ich stosowanie może zostać uznane przez Prezesa Urzędu za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Natomiast WSNS takiej ostrożności i staranności nie dopełnił (choć powinien to zrobić) co przejawiało się w naruszeniu zakazu określonego w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...).

Subiektywna przesłanka nałożenia kary pieniężnej jest spełniona nie tylko wtedy, jeżeli zostanie wykazane, że przedsiębiorca miał świadomość, że swoim zachowaniem narusza zakaz, ale także jeżeli zostanie wykazane, że przedsiębiorca ten mógł (lub powinien był) tę świadomość mieć. Skoro zatem WSNS jako profesjonalny uczestnik obrotu powinien mieć świadomość naruszenia w/w zakazu uznać należy, że jego działania opisane w pkt I sentencji decyzji były nieumyślne.

Natomiast praktyka określona w pkt II sentencji decyzji, polega na stosowaniu przez Uczelnię postanowień, które mają charakter bezprawny, gdyż naruszają bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa.

O ocenie Prezesa Urzędu, działania WSNS, polegające na zamieszczeniu w załączniku do Regulaminu zakwestionowanych zapisów były działaniami celowymi i świadomymi, co przesądza o ich umyślnym charakterze. Również ocena działań WSNS polegająca na zamieszczeniu w w/w Regulaminie postanowień sprzecznych z przepisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, pozwala stwierdzić, iż WSNS miał obowiązek znać te przepisy i z pewnością je znał, ponieważ dotyczą one branży, w której przedsiębiorca od wielu lat prowadzi działalność gospodarczą. Z uwagi na profesjonalny charakter działalności WSNS i rodzaj naruszonych przepisów ewentualna nieświadomość bezprawności działania nie byłaby w okolicznościach sprawy uzasadniona. Zatem uzasadniony jest wniosek, że WSNS w zakresie praktyki opisanej pkt II sentencji decyzji przypisać należy umyślność naruszenia.

W roku 2012 r. WSNS osiągnął przychód w wysokości xxx zł .

Kwota w/w przychodu jest podstawą ustalenia wysokości kary pieniężnej nałożonej na przedsiębiorcę, co wynika z treści art. 106 ust.1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (...). Zatem górna granica kary, jaką Prezes Urzędu mógł nałożyć na przedsiębiorcę to kwota xxx zł.

IV. 1. Na ustalenie wysokości kary w pkt IV 1 tj. w wysokości 2 286 zł z tytułu stosowania praktyki opisanej w pkt I sentencji decyzji wpłynęła ocena charakteru tej praktyki dokonana w świetle art.111 ustawy o ochronie (...) tj. z uwzględnieniem stopnia jej szkodliwości dla interesów ekonomicznych konsumentów, w tym okresu trwania naruszenia. W/w przepis stanowi, że przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa w art. 106-108, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczność naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

Wszystkie cztery zakwestionowane postanowienia stosowane było w okresie od 30.09.2012 r. do 08.04.2013r., a zatem przez okres ponad 6 miesięcy. Okres ten odpowiada długości stosowanej praktyki. Oceniając bowiem okres stosowania praktyki należy wziąć pod uwagę, kiedy postanowienie porównywane z postanowieniem zakwestionowanym w niniejszym postępowaniu zostało wpisane do Rejestru. Wyjść należy bowiem z założenia, że przedsiębiorca stosował zarzuconą mu praktykę, jeżeli po dacie zamieszczenia w Rejestrze postanowienia tożsamego z postanowieniem stosowanym przez przedsiębiorcę nadal stosował takie postanowienie. Najpóźniej wpisane postanowienie do Rejestru to postanowienie wpisane pod nr 1297 w dacie 18 stycznia 2008r. r. Zatem okres stosowania praktyki nie był długi, ponieważ wynosił mniej jak 1 rok. Stąd stopień naruszenia mierzony czasem stosowania praktyki określić należy jako nieznaczny. Jednak w ocenie Prezesa Urzędu stopień naruszenia mierzony czasem stosowania praktyki nie odzwierciedla szkodliwości tego naruszenia. Prezes Urzędu wziął pod uwagę, iż trzy kwestionowane postanowienia dotyczyły opłat pobieranych przez WSNS od studentów, które były opłatami bądź nienależnymi, bądź też Uczelnia dokonywała nieuzasadnionego ich zatrzymania. Czwarte postanowienie wzorca umownego wprawdzie nie dotyczyło wprost interesów finansowych studentów ale powodowało dla studentów bardzo dotkliwe i nieodwracalne konsekwencje – skreślenie z listy studentów. Postanowienia te stosowane były wobec wszystkich studentów WSNS co oznacza, iż na negatywne skutki postanowień narażona była duża liczba konsumentów. Dla oceny szkodliwości naruszenia istotne jest również, iż WSNS, poprzez stosowanie 3 zakwestionowanych postanowień mógł zapewnić sobie nieuzasadnione korzyści finansowe, które mogły być osiągnięte tylko kosztem konsumentów. W toku postępowania o stosowanie niedozwolonych postanowień wzorców umowy wpisanych do Rejestru nie bada się rzeczywistych warunków stosowania umowy zawartej w oparciu o wzorce zawierające zakwestionowane postanowienie ani też faktycznego wpływu tych postanowień na interesy konsumentów. Przy ustalaniu kary pieniężnej ocenie podlega, czy oceniane postanowienie wzorca mogło, choćby potencjalnie naruszyć interesy konsumentów. Zatem w ocenianym przypadku, uzasadniona jest ocena Prezesa Urzędu, iż skutki naruszenia przepisów mogły przełożyć się dla konsumentów na szkodę finansową. Biorąc pod uwagę wszystkie ww. okoliczności oraz fakt, że przedsiębiorca dopuścił

się po raz pierwszy naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, kwota bazowa będąca podstawą nałożenia kary została ustalona jako xx przychodu przedsiębiorcy.

W ocenie Prezesa Urzędu, w okolicznościach niniejszej sprawy brak jest okoliczności obciążających WSNS, a zatem wpływających na podwyższenie wyżej ustalonej kwoty bazowej.

Prezes Urzędu wziął pod uwagę natomiast jako okoliczność łagodzącą, tj. okoliczność że przedsiębiorca zaniechał stosowania praktyki bezzwłocznie po postawieniu mu zarzutu. Uwzględnienie w/w okoliczności spowodowało zmniejszenie kwoty bazowej o 30%.

W ocenie Prezesa Urzędu okolicznością łagodzącą wymiar kary winna być również okoliczność, iż Uczelnia sama zwróciła się do Prezesa Urzędu o dokonanie oceny stosowanych wzorców umownych. Należy to interpretować w ten sposób, iż Uczelnia sama zainicjowała kontrolę stosowanych wzorców, a więc przyczyniła się do wszczęcia i szybkiego przeprowadzenia postępowania. Uwzględnienie w/w okoliczności spowodowało zmniejszenie kwoty bazowej o 20%.

Zatem wpływ okoliczności łagodzących spowodował obniżenie kwoty bazowej o 50%.

Kara pieniężna została zatem ustalona (po zaokrągleniu) w wysokości 2 286 zł, co stanowi xx % przychodu przedsiębiorcy oraz xx % maksymalnej kary możliwej do nałożenia na przedsiębiorcę w tym postępowaniu.

IV. 2. Na ustalenie wysokości kary w pkt III. 2 tj. w wysokości 14 859 zł, z tytułu stosowania praktyki opisanej w pkt II sentencji decyzji wpłynęła ocena charakteru tej praktyki dokonana w świetle art.111 ustawy o ochronie (...) tj. z uwzględnieniem stopnia jej szkodliwości dla interesów ekonomicznych konsumentów, w tym okresu trwania naruszenia. W/w przepis stanowi, że przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa w art. 106-108, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczność naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

Zakwestionowane postanowienie stosowane było w okresie od 30.09.2012 r. do 08.04.2013r., a zatem przez okres 6 miesięcy, co wyznacza długość stosowanej praktyki. Zatem okres stosowania praktyki nie był długi, ponieważ wynosił mniej jak 1 rok. Stąd stopień naruszenia mierzony czasem stosowania praktyki określić należy jako nieznaczny. Jednak w ocenie Prezesa Urzędu stopień naruszenia mierzony czasem stosowania praktyki nie odzwierciedla szkodliwości tego naruszenia. Prezes Urzędu wziął pod uwagę, iż kwestionowane postanowienie dotyczyło nienależnie pobieranych opłat przez WSNS od studentów w czterech różnych sytuacjach. Postanowienia te stosowane były wobec wszystkich studentów WSNS co oznacza, iż na negatywne skutki postanowień narażona była duża liczba konsumentów. Dla oceny szkodliwości naruszenia istotne jest również, iż praktyka stosowana była przez WSNS na etapie wykonywania kontraktu ze studentem oraz to, że mogła zapewnić Uczelni nieuzasadnione korzyści finansowe, które mogły być osiągnięte tylko kosztem konsumentów. Zatem w ocenianym przypadku, uzasadniona jest ocena Prezesa Urzędu, iż skutki naruszenia przepisów mogły przełożyć się dla konsumentów na szkodę finansową. Biorąc pod uwagę wszystkie w/w okoliczności oraz fakt, że przedsiębiorca dopuścił się po raz pierwszy naruszenia zbiorowych

interesów konsumentów, kwota bazowa będąca podstawą nałożenia kary została ustalona jako 0,3% przychodu przedsiębiorcy.

W ocenie Prezesa Urzędu, w okolicznościach niniejszej sprawy okolicznością obciążającą jest umyślność działania WSNS w zakresie praktyki opisanej w pkt II sentencji decyzji a zatem wpływających na podwyższenie wyżej ustalonej kwoty bazowej o 50%

W ocenie Prezesa Urzędu okolicznością łagodzącą wymiar kary winna być okoliczność, iż Uczelnia sama zwróciła się do Prezesa Urzędu o dokonanie oceny stosowanych wzorców umownych. Należy to interpretować w ten sposób, iż Uczelnia sama zainicjowała kontrolę stosowanych wzorców, a więc przyczyniła się do wszczęcia i szybkiego przeprowadzenia postępowania. Uwzględnienie w/w okoliczności spowodowało zmniejszenie kwoty bazowej o 20%.

Zatem wpływy okoliczności łagodzących i obciążających spowodował zwiększenie kwoty bazowej o 30%.

Kara pieniężna została zatem ustalona (po zaokrągleniu) w wysokości 14 859 zł, co stanowi xx% przychodu przedsiębiorcy oraz xx % maksymalnej kary możliwej do nałożenia na przedsiębiorcę w tym postępowaniu.

Przyjmując wspomniane wcześniej okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (...), jak również fakt, iż kara winna być orzekana na poziomie wystarczającym do osiągnięcia zamierzonego celu i odczuwalna dla przedsiębiorcy (funkcja represyjna kary), ale równocześnie pozwalającym mu na dalsze prowadzenie działalności, Prezes Urzędu postanowił nałożyć na WSNS z tytułu stosowania praktyki określonej w pkt I i II karę w kwotę wysokości 17 145 zł, co stanowi xx % maksymalnej kary możliwej do nałożenia na przedsiębiorcę. Kara w w/w wysokości spełnia funkcję represyjną ale również prewencyjną zapobiegając stosowaniu przez przedsiębiorcę opisanych w decyzji działań bezprawnych w przyszłości.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie (...) karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Warszawie: NBP O/O Warszawa 51101010100078782231000000.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w punkcie II sentencji decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. - od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie- Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów- Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Lublinie.

Z upoważnienia Prezesa UOKIK
Dyrektor Delegatury UOKIK
w Lublinie Ewa Wiszniowska

Otrzymuje:

Wyższa Szkoła Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie
Ul. Olchowa 8
20-335 Lublin